

1

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освіта як соціально-педагогічний процес
СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність

035 «Філологія (Літературна творчість)»,

017 «Фізична культура і спорт (Фізичне виховання*)».

(шифр і назва напрямку підготовки)

інститут, факультет, відділення

Історико-філософський факультет

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Соціологія освіти з елементами дистанційного навчання для студентів галузі знань: 01 «Освіта», 03 Гуманітарні науки» спеціальностей: 035 «Філологія (Літературна творчість)», 014 «Фізична культура і спорт (Фізичне виховання*)».

Розробник:

Купрій Тетяна Георгіївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету.

Протокол від «25» січня 2017 року № 8.

Завідувач кафедри філософії

Ломачинська І. М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Лаврина Ч.В. УОФ

© Купрій Т.Г., 2017 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 р.

**1. Опис макромодуля «Соціологія освіти»
навчальної міждисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище»**

Найменування показників		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
			денна форма з елементами дистанційного навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів макромодулю «Соціологія освіти» – 2	Галузь знань: 0101 «Педагогічна освіта», 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», 0203 Гуманітарні науки», 0301 «Соціально-політичні науки», 1801 «Специфічні категорії»		Нормативна дисципліна циклу гуманітарної підготовки	
	Спеціальність: 7.01010601 «Соціальна педагогіка», 7.03010301 «Практична психологія*», 8.02030307 «Філологія», 8.18010021 «Педагогіка вищої школи****», 8.02030305 «Літературна творчість», 8.01020101 «Фізичне виховання*»			
Модулів – 1		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «спеціаліст», «магістр»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1			1-й	1-й
Індивідуальні завдання: <i>не передбачено навчальним планом</i>			Семестр	
Загальна кількість годин – 60			1(2)-й	2-й
Загальна кількість годин навчальної дисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище» – 150			Лекції	
			8 год.	4 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2			Семінари/практичні	
			8 год.	4 год.
			Лабораторні: <i>не передбачено навчальним планом</i>	
			Модульний контроль	
			4 год.	-
			Самостійна робота	
			38 год.	50 год.
			Індивідуальні завдання <i>не передбачено навчальним планом</i>	
		Вид контролю		
			Залік - 2 год.	Залік - 2 год.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 37% / 63%.

для денної форми з елементами дистанційного навчання – 18,5% (ауд)/ 18,5% (дистанц)/ 63%.

для заочної форми навчання – 17% /83%.

2. Мета та завдання макромодуля «Соціологія освіти» навчальної міждисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище»

Метою вивчення курсу є розкриття головних проблем освіти як соціального інституту, а саме вивчення теоретико-методологічних основ освіти в сучасній соціології, аналіз процесу інституціоналізації соціології освіти, аналіз основних функцій освіти, зокрема вищої. Не менш важливим є вивчення процесу реформування освітніх систем в сучасному суспільстві, аналіз впровадження Болонського процесу в освіту, а також аналіз процесу управління освітою.

Завдання:

- оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про освітню сферу суспільства крізь призму аналізу структурних компонентів соціальної системи;
- засвоєння студентами теоретично-концептуальних підходів до трактування поняття «соціологія освіти»;
- дослідження форм і закономірностей її функціонування;
- з'ясування структури соціальної системи освітньої структури, основних її інститутів та функцій;
- виділення основних компонентів соціології освіти, зокрема дослідження сутності суспільства як елементу і форми базової складової соціально-гуманітарної системи;
- формування у студентів вмінь та навичок цілісно аналізувати суспільні явища та процеси в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

- володіти основними категоріями та поняттями, пов'язаними з різноманітними аспектами вивчення освітньої тематики,
- використовувати головні методи соціологічного вивчення освітніх проблем, головні принципи функціонування сучасної освітньої системи.
- вміти вільно застосовувати головні джерела та додаткові матеріали з дослідження проблем освіти;
- вміти аналізувати проблеми освіти в контексті власне соціологічного підходу,
- продемонструвати навички з принципів застосування набутих теоретичних знань для використання їх в соціологічних дослідженнях з освітньої проблематики.

3. Програма макромодуля «Соціологія освіти» навчальної міждисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Освіта в конвергентному суспільстві

Тема 1. Соціологія освіти як галузь соціологічного знання. Освіта як соціальний інститут. (2 год.)

Сутність поняття «освіта». Об'єкт і предмет дослідження соціології освіти. Функції соціології освіти. Внутрішньо та зовнішньоінституційний рівні вивчення освіти. Структура соціології освіти. Базові поняття і категорії соціології освіти. Основні методи вивчення проблем освіти. Місце соціології освіти в системі суспільних наук: зв'язок з філософією, психологією, педагогікою, соціологією освіти та іншими галузевими соціологічними дисциплінами. Основні напрямлення соціологічного вивчення освіти. Особливості діяльнісного, культурологічного, структурно-функціонального, системного, інституційного підходів до розуміння освіти. Характеристика нових методологічних підходів: компетентнісний, соціокомунікативний, соціокультурний, соціально - реконструкціоністський підходи.

Визначення поняття «освіта». Історичні етапи розвитку освіти. Механізм акумуляції і трансляції соціального призначення освіти. Освіта як набуття та передання знань, вмінь і навичок, а також формування світогляду, ерудованості, загального культурного рівня, вміння генерувати нові ідеї та реагувати на вимоги сучасного ринку праці. Вплив суспільних потреб на розвиток освіти. Соціальна мобільність і освіта. Види послуг у царині освіти. Суть соціальних відносин у сфері освіти.

Основні ознаки освіти в постіндустріальному суспільстві. Освіта як процес: організаційні форми освіти, її засоби та джерела освітньої інформації. Освіта як результат. Структурний ланцюжок результативності освіти: грамотність — освіченість — професійна компетентність — культура — менталітет.

Суперечності і проблеми розвитку освіти на сучасному етапі. Взаємодії інституту освіти з іншими соціальними інститутами: політикою, економікою, вихованням. Проблема подолання відчуження школи від життя як актуальна потреба в освіті, як попит на формальну освіту. Аналіз феномена пріоритетних зон освіти на Заході. Трансформація інституту освіти на сучасному етапі. Умови зміни соціального статусу інституту освіти. Інституціональний зміст освіти.

Основні ознаки інституціоналізації освіти. Особливості та характеристики освіти як соціального інституту. Структура освітньої системи: дошкільна освіта, шкільна освіта, професійна освіта, форми непрофесійної освіти. Функції освіти: соціалізації, виховна, інноваційна, латентні функції, функція селекції, професіоналізації, соціальної інтеграції тощо.

Тема 2. Соціальна структура системи освіти. Система управління освітою. (2 год.)

Загальні принципи організації системи освіти: безперервність і наступність освіти, єдність навчальної та виховної роботи, інтенсифікація нагромаджених знань, випереджувачий розвиток освіти, інноваційність. Характеристика основних освітніх підсистем сучасної України: освіта дошкільна, шкільна, професійно-технічна, середньоспеціальна, вища та післядипломна. Визначення основних цілей сучасної освіти. Аналіз форм реалізації цілей освіти: екстенсивної, продуктивної та інтенсивної. Характеристика етапів реалізації суспільної потреби в освіті.

Навчальний заклад як первісний елемент організації освіти. Основні характеристики студентства як соціальної групи. Соціальні функції студентства: придбання та нагромадження знань, формування вмінь і навичок; суспільна діяльність (робота у громадських, політичних та інших організаціях); праця професійного та непрофесійного змісту для отримання коштів. Соціально-педагогічна адаптація як засвоєння норм студентського життя та включення в систему міжособистісних відносин групи. Мотивація вступу до вищого навчального закладу.

Необхідні індикатори при діагностуванні та прогнозуванні освіти: показник грамотності, показник освіченості, визначення термінів окремих видів навчання, визначення типів

загальноосвітніх і професійних навчальних закладів, форм підготовки і підвищення кваліфікації, географічне місцезнаходження закладів освіти на загальнодержавному і регіональному рівнях, кількість учнів (студентів), педагогічних кадрів, обсяг і структура витрат на систему освіти, джерела їхнього надходження та ін. Механізм впливу на побудову програм і технологій навчального процесу.

Кадровий потенціал системи освіти. Праця викладача як свідомо, доцільна діяльність з навчання, виховання і розвитку студентів. Обов'язки викладача вищого навчального закладу. Педагогічна культура та її складові: науковий світогляд, наукова ерудиція, духовне багатство, педагогічна майстерність, педагогічна техніка. Професійно-педагогічне спілкування та його рівні: примітивний, маніпулятивний, стандартизований, діловий, особистісний.

Суб'єкт та об'єкт управління в сфері освіти. Органи управління в навчально-педагогічному колективі. Проблеми управління сучасною системою освіти. Порівняльний аналіз вітчизняного та західного досвіду управління закладами освіти, зокрема вищими навчальними закладами. Освітній маркетинг.

Суть і структура управлінської діяльності. Методи та стилі керівництва в освіті. Управлінське рішення у функціонуванні освітніх закладів. Науковий менеджмент в освіті: витoki, започаткування та розвиток. Еволюція систем управління: централізація і децентралізація. Управління навчальним закладом як соціальною організацією. Планування як функція управління освітою. Імперативне та індикативне планування. Проблема ефективності управлінської діяльності в освіті. Проблеми управління освітою в сучасній Україні. Роль Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України в організації освітянського процесу. Соціологічні парадигми управління. Блокова організація та рівні управління освітою. Управлінська діяльність кадрів системи освіти. Принципи централізації та децентралізації в управлінні освітою. Органи управління в навчально-педагогічному колективі. Становлення шкільного самоврядування. Демократизація суспільства та зміни в державному управлінні школою.

Управлінські кадри: специфіка підготовки, кваліфікаційні характеристики. Характер вимог, які ставляться до менеджерів сфери освіти з боку суспільства. Метод формування управлінської мережі.

Тема 3. Стан сучасної освіти в країнах Заходу та в Україні. Особливості реформування системи освіти: проблеми та перспективи. (2 год.)

Вища освіта у країнах Заходу: основні характеристики системи вищої освіти та моделей навчання. Права і обов'язки студентів і викладачів. Основні завдання освіти: гуманізація та гуманітаризація, демократизація та інтеграція в європейській та світовій освітянській царині. Основні тенденції та напрямки реформування освіти (досвід передових країн).

Освіта як елемент соціальної інфраструктури розвинених країн. Проблеми економічної ефективності освіти. Зростання соціального попиту на освіту. Вплив демографічних чинників на кількісну еволюцію освіти.

Світова криза освіти, її суть та прояви в окремих регіонах. Проблеми міжнародної освітньої інтеграції та роль ЮНЕСКО в цьому процесі. Діяльність Ради Європи і Європейського Союзу в сфері освіти. Формування «європейської свідомості молоді». Соціологічний аналіз актуальних проблем освіти України. Державна освітня політика України на сучасному етапі. Соціологічна освіта в Україні.

Фактори кризи вітчизняної освіти. Загальні тенденції, що характеризують вихід освіти із кризи. Характерні риси соціології освіти в сучасній Україні. Поняття й структура освітніх реформ. Реформи як різновид соціальної технології. Основні різновиди реформ освіти. Реформування освіти як безперервний процес. Загальні принципи освіти. Реформи шкільних систем. Концепції «елітарної середньої школи» (П.Масгрейв, Ж. Каппель, Ж. Фурастьє). Розвиток вищої освіти: соціальні аспекти. Триступенева модель вищої освіти.

Національна вища освіта і Болонський процес. Європейська кредитно-трансферна система. Визначення поняття «кредиту» в освітянському національному та європейському вимірах. Основні цілі Болонського процесу: введення двоциклового навчання (бакалавр, магістр); впровадження кредитної системи організації навчального процесу; формування системи контролю якості освіти

та знань студентів (модульні заліки); збільшення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників на європейському рівні; досягнення привабливості європейської системи освіти тощо. Основні етапи реформування освіти щодо Програми Болонського процесу. Концептуальні засади Болонського процесу. Загальноєвропейська система трудомісткості роботи з опанування навчального плану (ECTS).

Тема 4. Самоосвіта як соціальна проблема (2 год.)

Роль самоосвіти в житті суспільства та особистості. Об'єкт і суб'єкт самоосвіти. Самоосвіта як самостійна діяльність з надбання, нагромадження, систематизації і оновлення знань. Мета самоосвіти — саморозвиток і самореалізація особистісного потенціалу. Класифікація видів самоосвіти: за часовою локалізацією (у робочий або вільний час); за критерієм спрямованості (професійна та загальнорозвиваюча); за просторовою локалізацією (вдома, на роботі, у громадських закладах); за кількістю відведеного часу; з позицій організації (інституціоналізована та неінституціоналізована). Функції самоосвіти: загальноосвітньої та професійної підготовки; загальнокультурного розвитку; компенсаційна; оптимальної організації вільного часу; терапевтична.

Теоретико-методологічні основи соціологічного вивчення самоосвіти. Основні методологічні підходи до визначення самоосвіти. Мотивація самоосвітньої діяльності. Питання методики соціологічного дослідження самоосвіти. Самоосвіта в контексті Болонського процесу. Соціологія самоосвіти як окрема галузь соціологічного знання.

**4. Структура макромодуля «Соціологія освіти»
навчальної міждисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	с/пр	конс	м.к	с. р.		л	с	конс	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модуль 1											
<i>Змістовий модуль 1. Освіта в конвергентному суспільстві</i>											
Тема 1. Соціологія освіти як галузь соціологічного знання. Освіта як соціальний інститут.	13	2	2/	2	2	9	12	2	2	2	10
Тема 2. Соціальна структура системи освіти. Система управління освітою.	17	2	2/			9	22			3	15
Тема 3. Стан сучасної освіти в країнах Заходу та в Україні. Особливості реформування системи освіти: проблеми та перспективи.	13	2	/2	2	2	9	12	2	2	2	10
Тема 4. Самоосвіта як соціальна проблема	17	2	/2			9	14			2	8
Усього годин за змістовим модулем 1	60	8	8	4	4	36	60	4	4	9	43

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Освіта в конвергентному суспільстві</i>		
1	Освіта в аксіологічному вимірі. Освіта як соціальний інститут.	2
2	Стан сучасної освіти в країнах Заходу та в Україні. Правові аспекти соціології освіти.	2
	Разом	4

6. Темі практичних занять (передбачені на денній формі з елементами дистанційного навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. Освіта в конвергентному суспільстві</i>		
1	Особливості реформування системи освіти: проблеми та перспективи.	2
2	Самоосвіта як соціальна проблема.	2
	Разом	4

Інноваційні методики активізації процесу навчання на семінарських і практичних заняттях студентів денної форми навчання

Для навчання важливі всі види методик і всі рівні пізнання. Студенти повинні думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї і концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її, і застосовувати її в конкретних умовах. Цьому саме і сприяють інноваційні методи. Колективне, кооперативне навчання у співпраці викладача та студентів сприяють формування у останніх умінь і навичок, вироблення їх власних цінностей, створюють атмосферу співробітництва, творчої взаємодії в навчанні. При застосуванні інноваційних методів, як правило, моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення, застосовуються рольові ігри.

На практичних заняттях з дисципліни «Соціологія освіти» ефективно використовувати такі методи як:

Метод «мозкового штурму» стимулює творчість студентів, пошук шляхів вирішення поставленої політичної проблеми;

Обговорення питань в великій групі, міні-групі, у парах у вигляді бесід, дискусій, колоквиумів, брифінгів, що формує у студентів навички спілкування на соціальні теми, демократичної комунікації, прийняття рішень, уміння працювати в команді.

Тренінг, як форма групової роботи забезпечує активну участь і творчу взаємодію учасників між собою і з викладачем.

Інтерактивні презентації зарекомендували себе як альтернатива лекціям. Використання інтерактивних презентацій потребує додаткових наочних засобів (комп'ютера, проектора, відеофільми, слайди). Вони містять в собі відповіді на запитання й обговорення думок.

Метод створення проекту допомагає сформувати у студентів план проектно-дослідницьких робіт, аналіз умов для втілення першопочаткового задуму, розробки концепції проекту.

Метод рольової гри з призначенням ролей учасникам і надання їм можливості діяти сприяє формуванню у студентів образу громадських лідерів, діячів культури і мистецтва і їх участі у створенні системи соціально-освітніх відносин. Студенти реагують на проблему в рамках заданої програми, наприклад реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу. При цьому викладач має за собою залишити право коментувати ситуацію, призупиняючи учасників у ході гри.

Метод «доведи свою позицію» має на меті розвинути критичне мислення, можливість визначити свою позицію щодо спірних проблем і дізнатися про аргументи тих, хто посідає відмінну позицію.

Метод «незакінченого речення» дозволяє стимулювати висловлювання студентів з певної проблеми, дає можливість викласти свою позицію стисло і в структурованій формі. Студенти працюють з відкритими реченнями, наприклад: «Однією з найголовніших функцій освіти є...» або «Мета самоосвіти – саморозвиток, самореалізація особистісного потенціалу та...».

Метод «керованих фантазій» допомагає розвивати уяву, думки, почуття студентів і мотивацію навчання. Метод полягає в тому, що викладач повідомляє заздалегідь підготовлену фантазію, або її розвиває група. Прикладами керованої фантазії можуть бути теми: «Інформаційно-технічна забезпеченість середньої школи», «Перспективність 100% фінансування освіти в Україні».

Метод «нескінченого ланцюжка» допомагає студентам розвивати навички прийняття особистого рішення. Один за одним студенти відповідають на питання, аргументуючи їх. Викладач може запропонувати учасникам скласти список всіх якостей керівника навчального закладу, які в свою чергу допомогли або завадили сформувати його громадсько-організаційні риси. Чи перспективність розвитку гендерної освіти.

Метод «Прес» надає студентам можливість під час занять виробити аргументи або висловити свою думку у чіткій і стислій формі з дискусійного питання. Аргументація того чи іншого факту проходить у 4 етапи (можна надавати кілька варіантів відповідей), які супроводжуються висловами: «Я вважаю...», «...тому що...», «...наприклад...», «Отже...». Таким чином...». Алгоритм може бути таким:

Я вважаю, що введення кредитно-модульної системи у вузах є більш ефективний у навчально-освітньому і організаційному значенні ніж радянська методологія вищої школи.

Тому що передбачає визначену форму накопичення балів за різні форми навчальної діяльності.

Наприклад, за відвідування лекційних і семінарських занять студент отримує 10 балів, за написання творчої роботи – 10, що відповідає ранжуванню навчальної діяльності і визначає індивідуально успішність кожного студента.

Отже, кредитно-модульна система допомагає розкрити можливості студентів, залучити їх до різноманітних форм навчання і підвищити ефективність.

Використання інформаційних методів навчання є невід'ємним у сучасній вищій школі.

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва творчих завдань	Кількість годин	Бали
1	«Криза освіти» та основні напрямки вивчення соціології освіти на початку ХХІ ст. Особливості дослідження, виникнення, розвитку функціонування освітніх систем.	8	10
2	Діяльність інноваційних закладів освіти як самостійних об'єктів освітянської сфери. Емпіричний досвід освітянської сфери інноваційних закладів та соціально-освітній прогноз на майбутнє.	6	10
3	Основні чинники глобальної кризи освіти. Сутність світової кризи освіти на сучасному етапі? Які її особливості в Україні. Криза освіти та шляхи її подолання	10	10
4	Авторські навчальні програми - складова системи освіти. Проблеми безперервної освіти. Роль освітньої системи в процесі державотворення	10	10
Разом		34	40

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

**8а. Навчально-методична карта макромодуля «Соціологія освіти»
навчальної міждисциплінарної програми «Освіта як соціальне явище»**

Разом: 60 год., із них: лекції – 8 год., практичні заняття – 8 год., модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 34 год., семестровий контроль – 2 год.

Семестр	I(спеціалітет, магістратура)			
Тиждень	1-5			
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I Освіта в конвергентному суспільстві			
К-ть балів за модуль	(134 бали)			
Теми	1	2	3	4
Лекції (теми, бали)	Соціологія освіти як галузь соціологічного знання. Освіта як соціальний інститут. (1 бал)	Соціальна структура системи освіти. Система управління освітою. (1 бал)	Стан сучасної освіти в країнах Заходу та в Україні. Особливості реформування системи освіти: проблеми та перспективи. (1 бал)	Самоосвіта як соціальна проблема (1 бал)
Семінарські/ практичні заняття (теми, бали)	Освіта в аксіологічному вимірі. Освіта як соціальний інститут. (10 балів)	Стан сучасної освіти в країнах Заходу та в Україні. Правові аспекти соціології освіти. (10 балів)	Практичне Особливості реформування системи освіти: проблеми та перспективи. (10 балів)	Практичне Самоосвіта як соціальна проблема. (10 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота (10 балів)	Самостійна робота (10 балів)	Самостійна робота (10 балів)	Самостійна робота (10 балів)
Види поточного контролю (вид, бали)	Модульна контрольна робота(25 балів)		Модульна контрольна робота(25 балів)	
Підсумковий контроль (вид, бали)	ПМК			

10. Методи навчання

1. За видами навчальна діяльність представлена: лекцією, практичним заняттям, семінарським заняттям, консультацією, бесіда, демонстрація).

2. Форма навчальної діяльності (фронтальна, індивідуальна форма робота з підручником, довідником, словником, групова, парна форма навчальної роботи, дальтон-план, Белл-ланкастерська форма навчання).

3. У процесі вивчення дисципліни використовуються *технології навчальної діяльності*: технології проблемного навчання, ігрові технології, програмоване навчання, технології проектного навчання, інтерактивні технології, інформаційно - комунікаційні технології, технології диференційованого навчання, Технологія ідентифікації та індивідуалізації навчальної діяльності.)

4. Метод навчальної діяльності:

а) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (Різноманітність форм подачі інформації. Відкритий простір для самостійної роботи, розвитку абстрактного, логічного та творчого мислення. Відбувається розвиток уваги, викладач необмежений у шляхах подачі матеріалу, повна творча незалежність. Можливість розвитку та закріплення практичних вмінь та навичок на основі отриманого теоретичного базису.)

б) Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (Сприяють більш повному включенню студентів у пізнавальний процес та його активізації. Зникає фактор знайомості, коли матеріал, що вивчається, знайомий студентам і не викликає інтересу до новизни. Зникає фактор звикання, який виникає, коли навчальний матеріал викладається в одній і тій самій логічній стереотипній послідовності.)

в) Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (Можливість отримання зворотної інформації про набуті теоретичні знання учасників навчального процесу, а також про здатність викладача доносити навчальний матеріал доступно для кожного учасника навчального процесу.)

Методи навчальної діяльності	Тип	Характерні риси (+)	Характерні риси (-)
4.1. Словесні	Лекція, бесіда, дискусія, інструктаж, пояснення, розповідь тощо.	Спрощують потік інформації та роботу студента та викладача.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно лише знання.
4.2. Наочні	Ілюстрації, схеми, відео, спостереження тощо.	Візуалізують аудіальну інформацію та покращують її сприймання.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно частково уміння (зразок роботи).
4.3. Практичні	Практичні вправи, емпіричні дослідження і т.д.	Найкраще матеріал засвоюється саме коли студенти самостійно його використовують на практиці.	Потребують поєднання з іншими методами. Формують переважно навички та частково уміння.

Вивчення дисципліни у дистанційній формі здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) *Методи усного контролю*: робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- б) *Методи письмового контролю*: вхідні тести, соціопедагогічний практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація соціального проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю*: мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART-технологій.
- г) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 8а), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Змістовий модуль 1				100
T1	T2	T3	T4	
25	25	25	25	

T1, T2 ... T4 – теми змістових модулів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	1
2	Відвідування практичних занять	1	-	-

3	Виконання завдань для самостійної роботи	15	4	10
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	10
6	Опрацювання фахових видань	10	-	-
7	Написання реферату	15	-	-
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	25
9	Виконання тестового контролю	10	-	-
10	Лабораторне заняття (допуск, виконання, захист)	10	-	-
11	Творча робота (в т.ч. есе)	20	-	-
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	134

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка	134	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовим модулем		
3	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовим модулем (<i>приклад</i>)		92
4	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента		92
5	Залікова рейтингова оцінка студента	134	92*100/134
6	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента		69/Д

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів
1	<i>Усна відповідь на семінарському занятті/ письмова відповідь на практичному занятті</i>	<i>0-10 (разом 0-40)</i>
	<i>Відвідування на лекції</i>	<i>0-4 (разом 0-4)</i>
2	<i>МК</i>	<i>0-25 (разом 0-50)</i>
3	<i>Самостійна робота</i>	<i>0-10 (разом 0-40)</i>
5	Підсумковий бал	0-134
6	Коефіцієнт	1,34

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	---

13. Методичне забезпечення

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

1. Соціологія освіти. Робоча навчальна програма. /Укл. Купрій Т.Г.– К.: Видавництво «Університет» КУ імені Бориса Грінченка, 2015. – 18 с.
2. Опорні конспекти лекцій,
3. Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації з курсу «Соціологія освіти».
4. Плани семінарських занять та завдання для самоконтролю;
5. Наочний роздатковий матеріал у вигляді таблиць та схем, діаграм, графіків; є у електронному варіанті;
6. Тексти праць мислителів попередніх поколінь та сучасників, законодавчо-нормативні акти, статистичні дані (наявні у читальній залі та у електронному варіанті).
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
9. Презентації.

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

14. Рекомендована література

Базова

1. Аза Л.А. Воспитание как философско-социологическая проблема. - К., 1993.- 203с.
2. Бестужев-Лада И.В. В школе XXI века. Размышления социолога. - М., 1988.- 176с.
3. Бим-Бад Б.М., Петровский А.В. Образование в контексте социализации //Педагогика.- 1996. - №1.-С.3-8.
4. Волович В.І Соціологічна освіта в Україні та проблеми підготовки фахівців з соціологічних дисциплін // Вісник Київського університету. Сер. «Соціологія. Психологія. Педагогіка» - Вип. 3. – С.189-200
5. Гавриленко І. М, Скідін О. Л. Соціологія освіти: Курс лекцій. - Запоріжжя, 2007.- 396 с.
6. Гавриленко І.М. Соціологія освіти. Навч. посібник.- Львів, 2010. -382 с.
7. Городняк І.В. Соціологія освіти. Навч. Посібник. - Л., 2010. – 203 с.
8. Городяненко В. Г. Социология образования в зеркале историографического знания / В. Г. Городяненко // Методология, теория та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Зб. наук. праць. – Х., 2001. – С. 444-452.
9. Курс лекцій по социологии образования: Учеб. пособие /Под общ. ред. В.И. Астаховой. - Харьков.: НУА, 2003. – 612 с.
10. Лукашевич Н.П., Солодков В.Т. Социология образования: Конспект лекций /Под. ред. Н.П. Лукашевича. - К.: МАУП, 1997. -224 с.
11. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс: Підручник. - К., 2005. - 312 с.
12. Нечаев В.Я. Социология образования. - М., 1992.- 200с.
13. Образование в современном мире: состояние и тенденции развития: Сб. ст. / Под ред. М.И. Кондакова.- М., 1986.- 245 с.
14. Саймон Дж. Общество и образование. - М./ Пер. с англ.- М., 1989.-200 с.

15. Сиволапов А.В. К новой модели обучения: социокультурный подход //Социол. исслед. - 1994. - № 3. - С.14-22
16. Скідін О.Л. Управління освітою: теоретико - методологічний аналіз соціальних технологій. - Запоріжжя, 2000.- 184 с.
17. Слободчиков В. Новое образование - путь к новому обществу // Народное образование. - 1998.- №5.- С.3-6.
18. Соціологія освіти: навчальний посібник для студентів непрофільних спеціальностей / Укл.: Т.Г. Купрій - К.: Видавництво "Логос", 2014. - 304с.
19. Сошиев А.Н., Куйкин В.Н. Образование как объект социального анализа // Вестник Санкт-Петербург, ун-та. - Сер. 6; Вып. 1, 1993.- С. 34-42.
20. Социальная потребность в образовании // Большой толковый социологический словарь (Collins).- Т.2 (П-Я) / Пер.с англ.- М., 1999.- С.236.
21. Тгагасоев Х.Г. О новой парадигме образования // Педагогика.- 2004 - № 4. - С. 103-110.
22. Филиппов Ф.Р. Социология образования. - М., 1980. - 329 с.
23. Филиппов Ф.Р. Школа и социальное развитие общества. - М.,1990. -287 с.
24. Шереги Ф.Э., Харчева В.Г. Социальные проблемы вузовской науки //Социс. - 1996. - № 6. - С.34-41.
25. Якуба О.О. Освіта як соціальний інститут //Соціологія: Навч. посібник для студентів.- Харків, 1996.- С. 142-157.

Допоміжна

1. Аллак Ж. Вклад в будущее: приоритет образования / Пер. с англ. -М., 1993. -239 с.
2. Астахова В. И. Высшая школа Украины. - Харьков, 1991. - 208 с.
3. Богомолова Т.Ю., Тапилина В.С. Мобильность населения по материальному положению // Социол. исслед. - 1998. - № 2. - С. 45-49.
4. Болонський процес: етапи і напрями реформування системи вищої освіти. Методичні рекомендації / Укл. С.А. Рижкова. - К., 2006. - 43 с.
5. Брайнович А.С. Типы организаций и их структуры // Социол. исслед. - 1998. -№ 12. -С.32-37.
6. Ван дер Венде М.К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе //Высшее образование в Европе. - 2000. -№ 3. -С.29-40
7. Волович В.І. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні //Соціологія: теорія, методи маркетингу. - 2004. - № 4. -С. 189-200
8. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века. - М., 1999. - 254 с.
9. Вульфсон Б. Л. Управление образованием на Западе: тенденции, централизация и децентрализация // Педагогика. - 1997. - №2. - С. 51-55
10. Высшая школа: испытание рынком. - М., 1993. - 139 с.
11. Вища освіта в Україні /За ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка.- К., 2005. - 390 с.
12. Гавра Д.П. Социальные институты // Соц-полит. журнал. -1998,- №2. - С. 38-42
13. Гавриленко І.М., Чепак В.В. Загальносоціологічна теорія: Науково-методичні та інформаційні матеріали. - К., 1998. - 160 с.
14. Гавриленко И. Н. Отчуждение личности при капитализме средствами образования и воспитания. - К., 1986. - 149 с.
15. Гаевская О. Б. Современная цивилизация и социальное управление. - К., 1997. -271 с.
16. Гречаний В.В. Динаміка зміни ціннісних орієнтацій сучасного українського студентства // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії і практики. - Вип.1. - Київ,Запоріжжя, 1998. - С.38-46.
17. Державна національна програма "Освіта" (Україна ХХІ століття") // Освіта. - 1993.- № 44-46. -С.8-24
18. Джуринский А. Н. Зарубежная школа: современное состояние и тенденции развития. - М., 1993. - 237 с.

19. Джуринский А.Н. Право на образование в современном мире // Педагогика.- 1998.- №3.- С.93-96.
20. Долженко О.В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению //Вестник высшей школы. - 2000. - № 6. – С. 61-70.
21. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии. - М., 1994. -153 с.
22. Ежов С.А. Социализация молодежи. Проблема управления. - М., 1995. – 198с.
23. Келасьев В.Н., Яковлева И.В. Диагностика профессиональных педагогов и социальных работников. - М., 1994. -254 с.
24. Кларин М.В. Инновации в обучении (Анализ зарубежного опыта). - М., 1997. – 265 с.
25. Клімова Г.П. Освіта і цивілізація. - Харків, 1996. – 159 с.
26. Коваль А. Т., Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка. Соціальна робота: Навч. посібник. - К., 1997. - 392 с.
27. Кремень В.Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація //Дзеркало тижня. - 2003. -13 грудня. – С.3
28. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії. - К., 1999. – 243 с.
29. Лукашевич М.П. Соціологія. Виховні механізми і технології. -К, 1998. - 254с.
30. Мартиненко СМ., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка. - К., 2002. – 198 с.
31. Начало пути. Поколение со средним образованием / Под ред. Титмы М.К. - М., 1989. – 243 с.
32. Общеввропейский процесс и гуманитарная Европа. Роль университетов. - М., 1995. – 124 с.
33. Осовський В. Соціальна організація і соціальна інституція //Соціологія. - 1998. -№ 3. – С.41-48
34. Поволяева М.Н., Пахомова С.Е. Становление институтов сферы образования // Педагогика.- 1996.-№ 2.- С.3-7.
35. Пригожий А.И. Современная социология организаций. -М., 1996. – 272 с.
36. Пуляев В. Т. Новая парадигма развития образования и основные контуры ее реализации в России // Соц.-полит. журнал. -1998.-№5. – С. 24-35.
37. Реформы образования в современном мире: глобальные и региональные тенденции. - М, 1995. – 268 с.
38. Розин В.М. Объективная необходимость реформирования российского образования // Соц.-полит.журнал. - 1997. -№3. – С.37-46.
39. Рюльнер Т. Поликультурное образование: реформа учебных программ // Перспективы. - 1994. - № 1. – С.20-27.
40. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії// Навч. посібник. - Вид. 2. - К., 2007.- 480 с.
41. Тенденции развития и роль сферы образования: экономический и социальный аспект. - М., 1994. – 251 с.
42. Управление школой: теоретические основы и методы /Под ред. В.С.Лазарева. - М, 1997. – 437 с.
43. Чернецкий Ю.А. Высшее образование в рыночной экономике. - М., 1991. – 251 с.
44. Штарке К. Студенты. Становление личности. - М, 1982. – 268 с.
45. Якунин В.А. Обучение как процесс управления. - Л., 1988. – 341 с.
46. Ятченко А.Д., Герасіна Л.М. Реформа освіти і міжнародний досвід та національні сподівання української держави // Рідна школа. - 1993. - № 2. – С. 11-15.

15. Інформаційні ресурси

1. Лукашевич Н.П., Солодков В.Т. Социология образования: Конспект лекций /Под. ред. Н.П. Лукашевича. - К.: МАУП, 1997. -224 с. http://gendocs.ru/docs/30/29520/conv_1/file1.pdf
2. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія. Базовий курс: Підручник. - К., 2005. - 312 с. <http://www.twirpx.com/file/623513/>
3. Нечаев В.Я. Социология образования. - М., 1992.- 200с. <http://books.google.com.ua/books?id>

4. Филиппов Ф.Р. Социология образования. - М., 1980. – 329 с. <http://ecsocman.hse.ru/data/974/698/1219/016Glava13.pdf>
5. Филиппов Ф.Р. ШКОЛА И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ОБЩЕСТВА. М.: Педагогика, 1990. 160 с. http://ecsocman.edu.ru:8100/images/pubs/2006/06/27/0000281065/020_knizhnoe_obozrenie1.pdf